

Notat

Bilag 4. Skybrudsprojektet Hans Tavsens Park

Afklaring af spørgsmål fra Teknik- og Miljøudvalgets møde d.27. marts 2023.

Introduktion

Teknik- og Miljøudvalget har i forbindelse med indstilling af Hans Tavsens Park projektforslag d. 27. marts 2023 bedt forvaltningen om at ud-
dybe følgende punkter til udvalget, vedr.:

- A. Hvilke begrænsninger og bindinger er der i projektet?
- B. Hvilke handlemuligheder der er uden, at projektet bliver dyrere?
- C. Hvad er minimumsløsningen, hvis det stadig skal sikres, at der ikke sker oversvømmelser i kældre?
- D. Hvilke økonomiske konsekvenser forventes der at være af de forskellige fremgangsmåder?

Nedenfor gennemgår forvaltningen konsekvenserne af at justere projektforslaget ud fra den lokale dialog gennemført i foråret 2023. Herefter beskrives øvrige handlemuligheder, herunder minimumsløsningen, på det overordnede niveau, der er viden om på nuværende tidspunkt. Afslutningsvist sammenstilles de økonomiske konsekvenser.

13-06-2023

Sagsnummer i F2
2023 - 5501

Dokumentnummer i F2
82088

Sagsnummer i eDoc
2023-0126800

A. Hvilke begrænsninger og bindinger er der i projektet?

Teknik- og Miljøforvaltningen foreslår at imødekomme udvalgte forslag til ændringer fra lokale interessenter i det omfang, at det er muligt indenfor udbudslovens regler.

Aftale med rådgiver

De foreslåede ændringer til projektforslaget har ikke til hensigt af afvige væsentligt fra konkurrenceforslaget "Nørrebrosjælen". Derfor forventes det ikke, at et genudbud vil være nødvendigt jf. udbudsloven. Denne vurdering beror på en konkret juridisk vurdering, som først kan foretages, når de konkrete ændringer er udarbejdet. Ændringer i projektet kan udgøre projektændringer, som rådgiver kan have ret til ekstra betaling for at udføre. Der er derfor en tidsmæssig og økonomisk usikkerhed forbundet med at lave ændringer i projektforslaget.

Skal projektet, eller dele af det, i genudbud vil forvaltningen være erstatningsansvarlig for rådgivers lidte tab efter dansk rets almindelige regler. Se afsnit vedr. økonomi for vurdering heraf.

Finansiering

I forhold til finansiering af projektet, så er byrumsmidler tildelt specifikt til "udførelse af SLA's projekt Nørrebrosjælen med delområde A, B, C og D." Annulleres projektet forventes det, at de tildelte byrumsmidler, skal søges på ny til den anden løsning, der måtte vælges at arbejdes videre med. Medfinansieringsaftalen med HOFOR bibeholdes ved foreslåede ændringer.

Interne timer brugt til dialogmøder samt de fremførte ændringer i projektforslaget, forventes at kunne holdes indenfor projektets indeværende økonomiske ramme.

Tid

Processen med afholdelse af dialogmøder samt eventuel omprojektering af projektforslaget ift. tilpasninger, skønnes at forsinke projektet ca. 10-12 måneder.

Ny lovgivning vedr. medfinansieringsordning forventes at træde i kraft for klimatilpasning i løbet af 2027. Yderligere forsinkelse af projektet kan derfor få betydning for projektets overordnede økonomiske ramme. Det forventes at anlæg, som påbegyndes efter 2027, vil resultere i nye beregninger ift. det mest samfundsoptimale niveau, hvorfor serviceniveauet, der dimensioneres efter potentielt, kan være et andet. Dette kan forårsage, at der muligvis skal indgås en ny medfinansieringsordning med HOFOR.

Det er sandsynligt, at såfremt projektforslaget *ikke* tilpasses de lokale behov, vil der være lokal modstand af projektet, som kan medføre yderligere forsinkelser i form af klagemuligheder ifm. VVM, fredning, mm.

B. Hvilke handlemuligheder er der i projektet uden, at projektet bliver dyrere?

Forvaltningen har i april og maj afholdt dialogmøder med otte lokale interessenter for at høre deres holdning til projektet, hvilke elementer de gerne ville beholde og hvilke elementer de gerne ville ændre i projektet. Opsummering af dialogen med de lokale interessenter, fremgår af bilag 2 - Høring dialogmøder. Der blev afholdt følgende dialogmøder:

- d. 18-04-2023 med Hurtiggruppen og Miljøpunkt.
- d. 19-04-2023 med Skolerne og Gymnasiet (Nørrebro Park Skole, Blågårds Skole og Det Frie Gymnasium).
- d. 03-05-2023 med de bemandede legepladser (BUF).
- d. 04-05-2023 med Nørrebro Lokaludvalg.
- d. 12-05-2023 med Nørrebro United og KFF.

Derudover, har der også været afholdt et møde med Stadsarkitekten, for at drøfte konkrete ændringsforslag og høre hendes holdning set med et bredere blik på det samlede København.

Den lokale dialog har vist, at der er delområder af projektet, som alle interessenter bakker op om. Disse områder omfatter Mellemrummet, Kirkehaven, Kirkepladsen og Hans Tavsens Gade.

I dialogen vedrørende selve Hans Tavsens Park er hovedparten af interessenterne enige om, at områderne med legeplads i primært den østlige del har brug for renovering. Interessenterne har flere konkrete forslag til justeringer omkring legepladsområdet.

Flere af interessenterne (Nørrebro Lokaludvalg, Miljøpunkt, De Bemandede Legepladser og skolerne) synes den midterste del af parken, er meget velfungerende i dag, og frygter at parkens funktioner i dag vil blive kompromitteret i fremtiden med mere kuperet terræn og mere bynatur. Andre interessenter (Hurtiggruppen og Det Frie Gymnasium) er positive stemt overfor projektforslagets udformning af parken.

Forvaltningens kommentarer til udvalgte forslag

Forvaltningen har kommenteret samtlige forslag fra de lokale interessenter. Nogle forslag er ikke mulige at imødekomme på grund af de hydrauliske rammer, og er derfor ikke medtaget og uddybet nærmere her. Disse kan findes til sidst i bilag 2 med de respektive referater og forvaltningens kommentarer.

De forslag, der er vurderet at være indenfor projektets handlingsramme, gennemgås i Tabel 1. Forvaltningen har kommenteret på forslagene, ud fra en vurdering af, at de forslag, der imødekommes, forventes at kunne implementeres uden at afvige væsentlig fra konkurrenceforslaget "Nørrebro-sjælen" og kan holdes indenfor projektets indeværende økonomiske ramme.

Tabel 1 - Oversigt over lokale interessenters forslag med kommentarer fra Teknik- og Miljø forvaltningen.

Forslag	Forvaltningens kommentar
1. Flere asfalterede områder ved den vestlige legeplads	Dette kan godt imødekommes ved fx at asfaltere de grusbelagte områder og stier ved legepladsen. Det forslås at indgå i dialog med skolerne omkring selve udformningen. Forvaltningen påpeger, at det er essentielt at hele legepladsen ikke asfaltes for at forebygge Urban Heat Island effekten og at bevare udtrykket af, at det er en park.

2. Usynlig om end tydelig afgrænsning af skolegården i vest	Dette kan godt imødekommes . Forvaltningen foreslår at indgå i dialog med Nørrebro Park Skole og finde en passende løsning.
3. Tilpasning af indretning på den østlige legeplads	Dette kan godt imødekommes . Forvaltningen foreslår at indgå i dialog med De Bemandede Legepladser om mindre justeringer ift. indretning af legepladsen i øst.
4. Bevarelse af flere eksisterende træer	Forvaltningen vil sammen med rådgiver undersøge, om det er muligt at imødekomme dette ønske. Der har været arbejdet hårdt på at bevare så mange træer som muligt, men det vil undersøges yderligere.
5. Tilpasninger for øget tryghed	Dette kan godt imødekommes . Trygheden nævnes af interessenter ift. tæt beplantning, belysning og adgang for politi. Ift. beplantning, er valg af højstammede træer muligt indenfor biodiversitetsstrategien.

Oplæg til tilpasset projektforslag

Forvaltningen går i yderligere dialog med henblik på at imødekomme både skolernes og de bemandede legepladsers ønsker for særligt den østlige legeplads (HTØ) og den vestlige legeplads (HTV). Kunstgræsbanen er vedtaget separat i BR og bibeholdes. Det anbefales at, der laves en udflugt til en anden skole med kunstgræs for at se, hvordan de bruger den, så skolerne kan få inspiration og afklaret evt. spørgsmål de måtte have.

Illustrationen nedenfor viser, hvilke områder de foreslåede ændringer primært vedrører.

Generelle tilpasninger til hele parken:

1. Forsøg på justeringer, der kan bevare flere eksisterende træer
2. Tilpasninger for øget tryghed i parken i form af fx flere højstammede træer

Lilla område:

3. Flere asfalterede områder ved den vestlige legeplads
4. Usynlig, om end, tydelig afgrænsning af "skolegården" i vest

Blåt område:

5. Tilpasning af indretning på den østlige legeplads

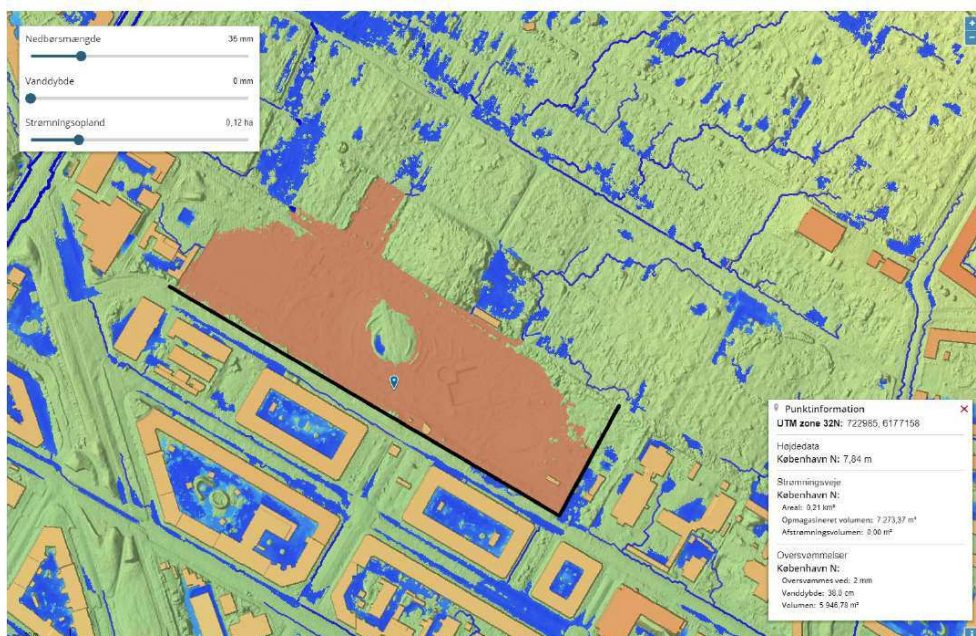
Interne timer brugt til dialogmøder samt de fremførte ændringer i projektforslaget, forventes at kunne holdes indenfor projektets indeværende økonomiske ramme.

C. Hvad minimumsløsningen er, hvis det stadig skal sikres, at der ikke sker oversvømmelser i kældre?

En minimumsløsning er i denne sammenhæng defineret, som en løsning, der kræver mindst muligt indgreb i selve Hans Tavsens Park for at etablere skybrudssikring i parken.

Forvaltningen foreslår, at minimumsløsningen fortsat inkluderer gennemførelse af mellemrummet, kirkeforpladsen og kirkehaven, som beskrevet i projektforslaget (det er på nuværende tidspunkt ikke afklaret hvordan Minimumsløsningen er finansieret).

HOFOR har meget overordnet i et notat mellem HOFOR og KK fra d.4.11.2019 udarbejdet nedenstående skitse. Denne skitse består i fx at etablere en barriere på ca. 0,5 meters højde rundt om hele eller dele af Hans Tavsens Park for at tilbageholde vandet i parken, som fremgår af Figur 1.

Figur 3: Eksempel på etablering af et volumen på 6.000 m³ ved påfyldning langs parkens sydlige og østlige rand. Et eventuelt afstrømningsbidrag fra det sydøstlige hjørne af parken (ved legeplads-bygningen) er ikke medregnet i volumenbehovet.

Figur 1 - Her fremgår minimumsløsningen i form af et "dige" rundt om Hans Tavsens Park fra figur 3 i notatet 4.11.2019; Hydraulisk rammesætning af Hans Tavsens Park.

Beskrivelse af løsning på skitseniveau

Forvaltningen og HOFORS overordnede betragtning er, at den skitse-rede løsning sandsynligvis godt vil kunne tilbageholde skybrudsvand, der kommer fra Assistens Kirkegård, i Hans Tavsens Park. Skybrudsvolumen fastholdes, som i projektforslaget.

For at kontrollere disse oversvømmelser, vil minimumsløsningen sandsynligvis stadig kræve dræn og grøfter for at styre skybrudsvandet og sikre at områder i parken ikke bliver sumpede. Derved vil parken, også med denne løsning, sandsynligvis få et mere kuperet udtryk end i dag.

Det vil ikke være muligt at skybrudssikre Hans Tavsens Gade inde i parken, da gaden ligger højere end parken og derved vil være forhindret af parkens barriere. Der vil altså være øget risiko for oversvømmelse i de tilstødende gader, da vandet ikke kan sikres i parken på samme måde som eksisterende projektforslag. Derudover, er det ikke sikkert, at det er muligt at aflaste kloakken i hverdagsregn situation, alt efter faldforhold på terræn og placering af barrieren, som var en del af forudsætningerne for Hans Tavsens Park, beskrevet i Masterplanen.

Behov for yderligere undersøgelser

Minimumsløsningen vil skulle undersøges nærmere i en ny idéoplægsfase ift. potentielle steder, hvor løsningen vil øge risiko for oversvømmelse yderligere. Det skal også undersøges, hvorvidt der er brug for en pumpestation ift. tømning af skybrudsvandet. Mulighed for aflastning af eksisterende fælleskloak skal desuden også undersøges nærmere ift. en konkret teknisk løsning.

En minimumsløsning vil ikke kunne indfri de politiske og kommunale ønsker om øget biodiversitet og bynatur, og delvist ikke udvikling og løft af bydelen både rekreativt og byrumsmæssigt, samt ønsker om udvikling af børnenes læringsrum ved skolerne. Derudover vil denne løsning underminere den demokratiske proces, som har været i hele projektforløbet.

Konsekvenser for tid og økonomi

Ved valg af en minimumsløsning vil forvaltningen anbefale, at projektområderne Mellemrummet, Kirkehaven og Kirkeforpladsen fortsat realiseres. Bruges dele af indeværende projektmateriale skal Københavns Kommune betale erstatning for tabte timer og arbejdskraft til nuværende rådgiver, samt udarbejde nyt program, dispositionsforslag og projektforslag.

Erstatningen til rådgiver lyder på 8 % af det resterende honorar for de resterende aftalte projekteringsydelser.

Derudover, skal Københavns Kommune afholde de nuværende brugte midler, der ville være dækket af medfinansiering, som skattefinansierede midler.

Det skal oplyses, at minimumsløsningen, på nuværende tidspunkt, ikke er undersøgt på detaljeret niveau ift. de hydrauliske og anlægstekniske konsekvenser. Dette vil kræve yderligere dybdegående analyser og tekniske vurderinger.

D. Økonomiske konsekvenser

Indeværende justeret projektforslag indeholder tilpasninger, der er indenfor projektets økonomiske ramme. Dette scenarie lever op til forudsætter at ændringerne er indenfor rammerne af det juridisk vurderet "**ikke** ændringer af grundlæggende elementer".

Såfremt det vælges at gå videre med undersøgelser af en minimumsløsning, vil udgifter afholdt på projektet til dato skulle finansieres af Københavns Kommune, der skal betales erstatning til rådgiver og projektet skal begynde forfra ift. rådgiver udbud, dispositionsforslag og projektforslag. Dette estimeres samlet set at koste 32,4 mio. kr. og medfører projektet en yderligere tidsmæssig forsinkelse på ca. 21 måneder efter august 2023, se Tabel 2. De forøgede omkostninger er ekskl. udbudsprojekt og anlægsudgifter for minimumsløsningen.

Tabel 2 - Forvaltningens estimater på tidsmæssige og økonomiske konsekvenser for minimumsløsningen indtil hovedprojekt.

Scenarie	Ekstra arbejder	Tidsmæssig forsinkelse	Omkostninger forbundet med rådgiver (mio. DKK)	Interne omkostninger (mio. DKK)	SUM af omkostninger (mio. DKK)
Minimumsløsning	Brugte midler til dags dato	-	15,75	4,5	32,4
	Erstatningsbetaling til rådgiver på 8 % af det resterende honorar ved brug af dele af udarbejdet materiale	-	0,7	-	
	Revideret rådgiver udbud	6 måneder	-	0,2	
	Nyt dispositionsforslag	6 måneder	4,3	1,2	
	Nyt projektforslag	6 måneder	3,7	2	
	Politisk indstilling	3 måneder	-	0,1	
	SUM	21 måneder	24,5	7,9	